

Wyrok z dnia 19 listopada 1999 r.

II UKN 199/99

Prokuratorowi uprawnionemu do renty inwalidy wojennego i uposażenia w stanie spoczynku przysługiwało, także w stanie prawnym obowiązującym do dnia 1 stycznia 1999 r., jedno z tych świadczeń wypłacane w całości a drugie w połowie.

Przewodniczący: SSN Teresa Romer (sprawozdawca), Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar, Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 1999 r. sprawy z wniosku Ryszarda C. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w B. o wysokość świadczenia, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 24 lutego 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 24 lutego 1999 r. oddalił apelację Ryszarda C. od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 18 listopada 1998 r.

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny podał, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w B. decyzją z dnia 18 maja 1998 r. zmniejszył wnioskodawcy o połowę rentę inwalidzką, którą pobierał na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1993 r. Nr 13, poz. 68 ze zm.). Przyczyną zmniejszenia świadczenia od 1 czerwca 1998 r. było nabycie przez wnioskodawcę jako prokuratora prawa do uposażenia w stanie spoczynku.

Sąd Wojewódzki oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji zmniejszającej wysokość renty. Sąd ustalił, że organ rentowy przyznał wnioskodawcy rentę inwalidy wojennego w wysokości określonej dla III grupy inwalidów decyzją z dnia 31 marca

1973 r. Decyzją z dnia 22 czerwca 1979 r. przyznano wnioskodawcy emeryturę. Od dnia 1 listopada 1991 r. Ryszard C. pobierał rentę inwalidy wojennego w pełnej wysokości a emeryturę w połowie. Zdaniem Sądu Wojewódzkiego decyzja wstrzymująca wypłatę emerytury była zgodna z art. 71¹ § 6 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 1994 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 124, poz. 782) stanowiącym, że przejście prokuratora w stan spoczynku powoduje utratę prawa do renty lub emerytury z ubezpieczenia społecznego. Z dniem 1 stycznia 1998 r. wnioskodawca otrzymał uposażenie przewidziane dla prokuratora w stanie spoczynku.

Sąd Wojewódzki powołał się także na rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu ustalania i wypłacania uposażeń sędziom i prokuratorom w stanie spoczynku oraz członkom ich rodzin (Dz.U. Nr 130, poz. 869). W myśl tego rozporządzenia wnioskodawca jest uprawniony do uposażenia i do renty inwalidy wojennego, która jest świadczeniem z ubezpieczenia społecznego. Zdaniem Sądu Wojewódzkiego skoro wnioskodawcy przysługuje zbieg prawa do świadczeń a uposażenie wypłacane jest w pełnej wysokości to analogicznie do treści art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych, organ rentowy miał podstawę do zmniejszenia o połowę wysokości renty inwalidzkiej wojennej pobieranej wraz z uposażeniem.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego ustalenia Sądu Wojewódzkiego były prawidłowe. Sąd Apelacyjny podkreślił, że od 1 stycznia 1999 r. ustawodawca rozwiązał zaistniały w sprawie problem przez wprowadzenie od tej daty do art. 54 ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych ustępu 2a, zgodnie z którym „przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do osoby pobierającej uposażenie w stanie spoczynku przyznane ze względu na wiek (art. 146 pkt 6 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.). Osoba uprawniona do uposażenia została potraktowana tak samo jak osoba uprawniona do emerytury. Wybór, które świadczenie pobierać w całości, a które w połowie należy do uprawnionej.

Według Sądu Apelacyjnego, mimo że przepis art. 54 ust. 2a ustawy o zaopatrzeniu obowiązuje od stycznia 1999 r. to żądanie wnioskodawcy o wypłatę renty inwalidy wojennego za okres od 1 czerwca do 31 grudnia 1998 r. nie może być

uwzględnione. Ustawa o zaopatrzeniu inwalidów wojennych od dnia 15 listopada 1991 r. nie dopuszczała możliwości wypłaty w pełnej wysokości dwóch świadczeń jednocześnie. Sąd Apelacyjny nie dopatrył się podstaw prawnych do odstąpienia od tej zasady tylko dlatego, że z dniem 1 stycznia 1998 r. wnioskodawca nabył prawo do uposażenia. Uposażenie, zdaniem Sądu Apelacyjnego, zastąpiło emeryturę i nie ma podstaw prawnych aby przy ustalaniu uprawnień do renty inwalidzkiej wojennej traktować je inaczej.

W kasacji wnioskodawca zarzucił wyrokowi Sądu Apelacyjnego obrazę art. 54 ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 13, poz. 68 ze zm.) i art. 71¹ § 6 Prawa o ustroju sądów powszechnych przez błędne ich zastosowanie mimo, że uposażenie prokuratora w stanie spoczynku nie jest świadczeniem z ubezpieczenia społecznego a od 1 stycznia 1999 r. renta inwalidy wojennego może być zmniejszona jedynie wtedy gdy uposażenie w stanie spoczynku przyznane zostało ze względu na wiek (art. 146 pkt 6 lit. b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.) oraz naruszenie art. 92 i 19 Konstytucji RP przez niewłaściwe zastosowanie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 1997 r. mimo braku delegacji ustawowej oraz dyrektywy Konstytucyjnej, że Rzeczpospolita Polska specjalną opieką otacza weteranów walk o niepodległość a zwłaszcza inwalidów wojennych. W uzasadnieniu wnioskodawca podkreślił między innymi, że zastosowanie przez Sąd Apelacyjny art. 54 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin i art. 71¹ § 6 Prawa o ustroju sądów powszechnych jest niesłuszne albowiem przepisy te dotyczą rent i emerytur z powszechnego systemu zaopatrzenia emerytalnego. Podkreślił ponadto, że odszedł w stan spoczynku w 1979 r. nie ze względu na wiek lecz ze względu na inwalidztwo wojenne.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Podniesionych w kasacji zarzutów naruszenia przytoczonych w niej przepisów prawa materialnego nie można podzielić. Stan prawny obowiązujący od 1 stycznia 1999 r. w zakresie dotyczącym zbiegu prawa do renty inwalidy wojennego wraz z prawem do uposażenia prokuratora w stanie spoczynku w sytuacji, gdy uposażenie w stanie spoczynku przyznane zostało ze względu na wiek – nie budzi wątpliwości.

Zgodnie z treścią art. 146 pkt 6a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.) w ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. 1993 r. Nr 13, poz. 68 ze zm.) w art. 54 po ustępie 2 został dodany ustęp 2a, zgodnie z którym przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do osoby pobierającej uposażenie w stanie spoczynku przyznane ze względu na wiek. Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych inwalidzie wojennemu i wojskowemu, którego inwalidztwo powstało w związku ze służbą wojskową, który nabył prawo do emerytury, wypłaca się, w zależności od jego wyboru, rentę inwalidzką powiększoną o połowę emerytury albo emeryturę powiększoną o połowę renty inwalidzkiej. Wnioskodawcy przyznano prawo do emerytury od 1979 r. Na mocy przytoczonego wyżej przepisu pobierał on rentę inwalidy wojennego powiększoną o połowę emerytury.

Wnioskodawca urodził się w 1923 r. Prawo do uposażenia w stanie spoczynku nabył od 1 stycznia 1998 r. Nie można podzielić podniesionego w kasacji zarzutu, że uposażenie w stanie spoczynku nie zostało przyznane mu ze względu na wiek. Emeryturę wnioskodawca otrzymał ze względu na osiągnięcie wieku, wprawdzie niższego od powszechnie obowiązującego, ale wymaganego do przyznania tego świadczenia zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych. Twierdzenie, że uposażenie przysługujące na mocy art. 71¹ § 6 Prawa o ustroju sądów powszechnych, które otrzymał z mocy prawa w wieku 75 lat nie zostało przyznane ze względu na wiek, co miałyby w konsekwencji uzasadniać brak podstaw do zastosowania art. 54 ust. 2a ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych, nie zasługuje na aprobatę Wnioskodawca uposażenie w stanie spoczynku otrzymał ze względu na wiek. Ponadto zastrzeżenie zawarte w art. 54 ust. 2a ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych odpowiada zasadzie, iż renta inwalidy wojennego była wypłacana wyłącznie w zbiegu z prawem do emerytury, wyjątek stanowiła jedynie renta z tytułu przekazania gospodarstwa rolnego następcy lub państwu (art. 54 ust. 2 ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych). Bezzasadne są także wywody kasacji w części domagającej się za sporny okres wypłaty renty inwalidy wojennego w pełnej wysokości przy równoczesnej wypłacie w pełnej wysokości uposażenia w stanie spoczynku.

Wprawdzie wyraźnie kwestia zbiegu prawa do tych dwóch świadczeń została uregulowana dopiero od 1 stycznia 1999 r. w omawianym już art. 146 pkt 6a ustawy

z dnia 17 grudnia 1998 r. ale brak jest przesłanek prawnych pozwalających na przyjęcie, że od chwili przyznania w miejsce emerytury uposażenia w stanie spoczynku do 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca zachował uprawnienie do pobierania obu świadczeń w pełnej wysokości. Uposażenie w stanie spoczynku nie jest w ścisłym tego słowa znaczeniu świadczeniem z ubezpieczenia społecznego, na co zwraca uwagę wnioskodawca lecz „zastąpiło” w jego przypadku emeryturę. Podobnie renta inwalidy wojennego też nie jest świadczeniem z ubezpieczenia społecznego w ścisłym tego słowa znaczeniu albowiem prawo do niej nie jest uzależnione od jakiegokolwiek okresu składkowego oraz nieskładkowego. Zarówno renta inwalidy wojennego jak i uposażenie w stanie spoczynku są świadczeniami z zakresu zabezpieczenia społecznego w szerokim tego słowa znaczeniu. Pobieranie jednocześnie dwóch świadczeń z zakresu ubezpieczenia i zabezpieczenia społecznego podlega ścisłej reglamentacji prawnej.

Jak wspomniano, zgodnie z art. 54 ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych renta inwalidy wojennego może być równocześnie wypłacana w zbiegu z emeryturą lub wyłącznie z rentą z tytułu przekazania gospodarstwa rolnego. Istota wypłaty tej renty w zbiegu z przytoczonymi świadczeniami sprowadza się do tego, że tylko jedno z nich może być wypłacane w całości a drugie zawsze w połowie. Wobec braku wyraźnej regulacji prawnej do dnia 1 stycznia 1999 r. ani wykładnia systemowa ani wykładnia historyczna nie pozwalają, zdaniem Sądu Najwyższego, na przyjęcie, że wprowadzenie w miejsce emerytury uposażenia w stanie spoczynku dla prokuratora, automatycznie uchyliło obowiązującą dotychczas przy zbiegu prawa do świadczeń zasadę, iż jedno z nich jest wypłacane w całości a drugie w połowie.

Uchylenia tej zasady nie można upatrywać w Konstytucji RP, a szczególnie w jej art. 19 oraz art. 92. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 1997 r. (Dz.U. Nr 130, poz. 869) nie ma dla prawidłowości orzeczenia Sądu Apelacyjnego znaczenia, dlatego bezprzedmiotowe jest rozważenie jego zgodności z Konstytucją.

W uzasadnieniu kasacji, wnoszący ją skoncentrował się przede wszystkim na zarzucie, iż podstawą przyznania mu uposażenia w stanie spoczynku nie był wiek a bezpodstawność tego zarzutu zostało już wyżej wykazane.

Kierując się przytoczonymi względami Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====